

werd, konden worden meegelezen. Ir. Warners liet derhalve aan diegenen die de berichten lieten uitgaan, via de Australische PTT seinen dat zij voorlopig moesten zwijgen maar dat zou worden getracht, hun codes te doen toekomen; was dat gelukt, dan moesten zij, zo werd hun later meegedeeld, in verbinding treden met de zender die Egerton Mott in Batchelor had geïnstalleerd – er werd daar, de primitieve woonomstandigheden ten spijt, met inschakeling van telegrafisten van de Koninklijke Marine geleidelijk aan een heel bedrijf opgebouwd.

In de tweede helft van maart en in april '42 hadden enkele van de genoemde zendposten doen weten dat de Nederlandse bestuursambtenaren en de andere Nederlandse functionarissen die zich op die geïsoleerde punten bevonden, er prijs op stelden, verlof te krijgen om in afwijking van de algemene regel die het gouvernement had gesteld, naar Australië te mogen uitwijken. Dat verlof was geweigerd. Overleg, gepleegd tussen de Nederlands-Indische Commissie, gezant van Aerssen en schout-bij-nacht Coster, had, zo seinde deze laatste op 15 mei aan de Nederlandse vertegenwoordigers bij de *Combined Chiefs of Staff* te Washington, tot de conclusie geleid, *'that private persons, women and children are allowed to evacuate, but government-officers and police-personnel are to stay at their post.'*¹

Omstreeks de tijd dat dit directief uitging, kwam zich in Melbourne dr. Th. van Nieuwenhuysen melden, gezaghebber op een klein, niet door de Japanners bezet eiland bij Ambon, die, toen hij daar van de Japanners de aanzegging had gekregen om zich op Ambon te laten interneren, het er op had gewaagd om naar Australië uit te wijken. Dat werd hem door van Hoogstraten, de voorzitter van de Nederlands-Indische Commissie hogelijk kwalijk genomen: hij zou zijn post in de steek hebben gelaten. In die tijd nu rees bij van Hoogstraten en anderen het denkbeeld om een militaire bezetting te sturen naar Jamdena en Toeal alsook naar Wamar, het belangrijkste van de Aroe-eilanden (zie kaart V op pag. 65). De gezagvoerder op Jamdena had om hulp verzocht – hij had ook doen weten dat de inheemse bevolking van Wamar enige tijd tevoren de er zich bevindende Nederlanders had gevangen genomen en aan de Japanners op Ambon uitgeleverd. MacArthurs hoofdkwartier achtte de voorgestelde operatie riskant, eigenlijk nauwelijks te verantwoorden (waar kon men krachten vinden om de te verwachten Japanse tegenaanval af

¹ Het telegram wordt weergegeven in het *Memorandum* (z.d.) van de Nederlandse vertegenwoordigers bij de CCS (*National Archives*, Washington, RG 165, Box 274).